

Landet her oppe er forholdsvis lavt, gjennemgaaende mellem 1000' og 2000' højt, ihvorvel der ogsaa forekommer 3000' høje Toppe. Fjældene ere over alt tydelig isskurede op til omtrent 2000' Højde, saa at Islandsisen ogsaa her oppe, ligesom længere syd paa, i tidligere Tid har dækket det meste af Landet. Bjergarten i hele Distriktet nord for $72\frac{1}{2}^{\circ}$ er meget ensartet. De fleste Fjælde bestaa af en rødlig, let forvitrende Gnejs med mange Kvarts gange og stærkt isprængt med Granater. Syd for $72\frac{1}{2}^{\circ}$ er Bjergarten derimod hovedsagelig Basalt. Hele den berejste Strækning, endog „Sugar Loaf“ Bugten og „Devils Thumb“ Bugten, have i ældre Tider været temmelig godt befolkede, thi vi fandt over alt Levninger af gamle Huse, Teltpladser samt Grave. Saavel Huse som Grave bleve undersøgte, og vi fandt blandt andet to eskimoiske Knive af Ben med indlagte smaa Stykker Jærn. For øvrigt fandtes ogsaa Knive af europæisk Fabrikation, Harpun og Pibespidser, Benperler, Dukker, Vegstenslamper samt Knogler

og Skindstumper af Bjørne, Rensdyr, Sæler, Hvalrosser, Hvidfisk og Narhvaler. Fra Gravene toges endvidere en Del Kranier, som rimeligvis maa have tilhørt ublandede Eskimoer. Disse Kranier og de anthropologiske Maalinger af omtr. 500 Individuer ville blive behandlere af Kaud. med *S. Hansen*, der jo, som bekendt, specielt har sat sig ind i Grønlændernes Anthropologi.

Det var jo meget uheldigt for os, at Forholdene i Aar vare saa ugunstige, ligesom Skibets tidlige Afgang fra Upernivik (midt i Avgust) jo ogsaa berøvede os en stor Del af vor bedste Arbejdstid, da Avgust og September er den bedste Tid for Rejser her oppe, hvad Isforholdene angaar. Det er naturligvis umuligt at sige, hvor langt vi under andre Omstændigheder kunde have naaet, men vi have dog den Fortrøstning at have bragt et, om end kun ringe Bidrag til Kjendskaben af disse nordlige Egne.

Beretning om den af Civilingeniør Robert E. Peary ledede Expedition paa den grønlandske Indlandsis.

Ved **Chr. Maigaard**, Deltager i Expeditionen og Assistent i den kongelige grønlandske Handels Tjeneste.

Som Læserne uden Tvivl ville erindre af en kort Meddelelse i dette Tidsskrift (9de Bd. Hefte I—II, Side 29), foretog den amerikanske Civilingeniør Peary i Sommeren 1886 en Rejse paa den grønlandske Indlandsis. Paa denne Rejse ledsagedes han af Hr. Chr. Maigaard, Assistent i den kgl. grønlandske Handels Tjeneste. Isvandringen foretoges fra det nordligste Punkt, hvorfra der overhovedet er gjort et større Forsøg paa at komme til nærmere Kundskab om Grønlands isdækte Indre.

Som bekendt, have de enkelte tidligere Forsøg herpaa med Rette vakt stor Opmærksomhed, og da den Rejse, hvori Hr. Maigaard deltog, hidtil her i Landet kun har været omtalt i ganske korte Meddelelser hist og her, tør vi forudsætte, at en fyldig Skildring af denne dristige Isvandring vil blive modtagen med Interesse. I det følgende meddeles den af Hr. Maigaard for nogle Maaneder siden til den kongelige grønlandske Handel indsendte fyldige Rejseberetning.

Den 23de Juni 1886 forlod Civilingeniør i de Forenede Staters Marine, Mr. Robert E. Peary, og jeg

Kolonien Ritenbenk for at foretage en Expedition ind paa Indlandsisen med Pakitoksfjordens Bund ($69\frac{1}{2}^{\circ}$ n. Br.), beliggende i Kolonien Jacobshavns Distrikt i Diskobugten, som Udgangspunkt. Som Befordring benyttede vi en Konebaad, hvormed to Kajakmænd medfulgte som Ledsagere og eventuelle Postmænd, dersom noget skulde indtræffe. Efter nogle Ophold under Vejs ankom vi den 24de om Morgenen til en beboet Plads i Pakitoksfjorden, hvor vi opslog Telt, da vi vilde blive her Dagen over, dels fordi vi herfra skulde have en Lods med ind i Fjorden, og dels fordi Mr. Peary bestemte sig til her at leje Slæde og Hunde for ved Hjælp af disse at trænge længere frem paa Isen, end det ellers vilde være muligt. Om Aftenen blev Konebaaden atter ladet, men da det viste sig, at Lods, Hunde, Slæde o. s. v. ikke kunde være i den ene Konebaad, blev der lejet en anden saadan. Vi kom dog først afsted 3—4 Timer, efterat Konebaadene vare færdige til Afgang, da Strømmen i et i Nærheden værende Strømsted løb for stærkt, til at Grønlænderne turde vove at passere det forinden Strømkæntningen.

Mr. Peary og jeg benyttede Mellemtiden til at be-

stige et ved Bopladsen beliggende Fjæld af 600' Højde for herfra at faa et Overblik over Fjorden og det nærmeste af Indlandsisen. Fra Toppen af Fjældet kunde vi overskue de to Fjordarme, hvoraf Fjorden bestaar, og en stor Strækning af Indlandsisen. Ved Hjælp af en god Kikkert bleve vi herfra i Stand til at bedømme Isens Overflade, saa langt Synskredsen rakte; det viste sig da, at Isen i den mindre, sydøstlige Fjordarm var meget ujævn og gennemskaaren af utallige Revner, hvorimod Isen i den langt større, østlige Arm var tilsyneladende aldeles jævn, dog med Undtagelse af den nærmest Landet liggende Is. Efterat Mr. Peary havde taget et Fotografi af Fjorden med Isen i Baggrunden, gik vi ned til Besætningen for at meddele denne, at vi vilde ind i den østlige Arm af Fjorden. Dette var imidlertid ikke efter Grønlændernes Plan, da de herved fik 4—5 danske Mil*) mere at ro. De rejste strax en Mængde Indvendinger og udtalte som deres Mening, at det var bedre at gaa ind i den sydøstlige Fjordarm, ja, der blev endog Tale om at ville nægte at gaa med, naar Turen blev forlænget. Mr. Peary fastholdt imidlertid sin én Gang tagne Bestemmelse, og det lykkedes ham ogsaa at overtale Grønlænderne til at følge sig ind i den dybere Fjordarm. Overtalesesmidlerne bestode fornemlig i Tobak. Kl. 10 om Aftenen fortsattes Rejsen ind i Fjorden, og kort efter passerede vi med Lethed det omtalte Strømsted.

Pakitoksfjorden, der strækker sig 7—8 Mil i østlig Retning, er gennemsnitlig $\frac{1}{4}$ Mil bred og paa begge Sider omgivet af Fjælde paa 18—2000' Højde, der særlig paa Sydsiden ere brat afskaarne mod Fjorden.

Efter en Rotur paa henvend 7 Timer maatte vi søge op paa en Ø, da haard Kuling af Østen og modgaende Strøm lagde os Hindring i Vejen for videre Fremgang. Først den 26de om Aftenen naaede vi Fjordens kingua o: Bund. I denne udmunder en mægtig Elv, som har sit Udspring fra Indlandsisen. Som alle Elve af denne Art medfører den en Mængde Lerparkler, der sprede sig over næsten Halvdelen af Fjorden, forinden de fuldstændig bundfælde. Det inderste af Fjorden er saa opfyldt af de nævnte Lerparkler, at et Areal af mange Tønder Lands Størrelse falder tørt ved Lavvande, kun hist og her gennemskaaret af Vandet fra Elven.

Efterat Bagagen var bragt i Land, blev Teltet rejst paa en bekvem Plads ved Foden af et omtr. 2000' højt Fjæld og alle Rekvisterne opstillede i og udenfor Teltet, ligesom Konebaadene bleve trukne paa Land og sikrede mod mulige Vindstød; kort sagt, vi forberedte os paa et længere Ophold ved denne, Isens nærmeste, tilgængelige Plads.

*) Veilængderne ere angivne i danske Mil.

De Vanskeligheder og Ubehageligheder, vi hidindtil havde haft at bekæmpe, vare kun ringe imod, hvad der ventede os. Hundene løb, saasart de vare landsatte, til Fjælds, da den egentlige Ejer ikke var med, og det lykkedes først efter en vild Jagt at fange dem, dog med Undtagelse af en, der senere blev skudt. Efter endt Jagt kom Kjædlerne i Gang, og Proviant blev uddelt til de fra Ritenbenk medfulgte Grønlændere, hvorimod de ved Pakitok engagerede, der selv skulde holde sig med Kost i de Dage, de hjalp til med at bringe Bagagen op paa Isen, intet fik. Dette blev imidlertid taget meget fortrydelig op af alle Grønlænderne, og jeg hørte kort efter en Mumlen mellem dem indbyrdes, som jeg altfor godt kjendte, og meget rigtig: pludselig marscherede hele Sværmen med en Grønlander fra Godhavn ved Navn Frederik Wille, som Mr. Peary havde medtaget derfra i Egenskab af Tolk, i Spidsen hen til Peary og forlangte højt og lydelig, at alle skulde have fuld Ration. Da Mr. Peary ikke kunde bevilge Andragendet af Mangel paa tilstrækkelig Proviant, truede Pakitoks-Grønlænderne med, at de vilde rejse hjem strax, saafremt de ikke fik, hvad de forlangte. Peary lod sig dog ikke forbløffe, men svarede dem ganske rolig, at de for ham maatte rejse naarsomhelst. Nogle Timer senere gjorde de Alvor af Truslen og rejste, medtagende Hunde og Slæde. Det var ikke med Glæde, at vi saa dem drage bort, thi vi mente, at vi herved bleve berøvede et vigtigt Middel til at opnaa noget Resultat af Betydning.

Et Par Timer efter, at vi havde faaet alt ordnet, gik Mr. Peary op for at undersøge Vejen til Isen og finde et bekvemt Sted paa denne, hvor Opstigningen kunde foregaa. Jeg benyttede Pearys Fraværelse til at undersøge det i Nærheden af Teltet værende Terræn. Overalt saas tydelige Spor af, at Isen i en tidligere Periode havde været udbredt over et betydelig større Areal end nu, idet Isen paa Toppen af Fjældene havde efterladt sig mægtige Stenblokke, som umulig kunne være hidførte paa anden Maade. Det inderste af Fjorden danner et omtr. 4,000,000 Kvadratalen stort Bassin. Ud imod Fjorden er dette Bassin afspærret af en fra den nordlige Side udgaaende, ca. 100' høj Dæmning, bestaaende af Ler, stærkt sammenblandet med Grus og Sten. Det ligger nær at antage, at denne Dæmning er en Endemoræne, som Isen, idet den trak sig tilbage, har efterladt her. En i Dæmningen ved Sydsiden værende Aabning turde muligen være frembragt af Elvvandet, der her har banet sig Udgang. Paa den anden Side af Fjorden (Nordsiden) ses ligeledes Ler- og Grusbanker af indtil 400' Højde, der uden Tvivl ere gamle Moræner. Den oven nævnte Elv, som her har sit Udløb, har en

Bredde af henved 150' Noget fra Munden danner den et Fald, der strækker sig i en Bue fra S. til N. i hele Elvens Bredde og har en Højde af ca. 12'.

Om Morgenen den 27de kom Mr. Peary tilbage fra sin Rekognoscering, og kort efter begyndte Forberedelserne til Opbæringen af vort Rejsemateriel. Peary og jeg tog hver sin Slæde paa Nakken, medens en Del af den øvrige Bagage fordeltes imellem Grønlanderne. Karavanen talte ti Mand, og vi fulgte nu en Dal, som med jævn Stigning fører omtrent helt op til Isen, kun adskilt fra denne ved et ca. 200' højt Fjeld. Ved Foden af dette Fjeld nedlagde vi vore Byrder og vendte derpaa tilbage til Teltet for at hente endnu en Dragt, som samme Aften blev bragt op til Foden af Isen, der her ligger 1150'*) over Havet og omtr. 1 Mil fra Bunden af Fjorden.

Betragter man Isen nede fra, faar man Indtrykket af, at den er aldeles umulig at bestige, da man overalt kun ser stejle Spidser, omgivne af dybe Revner og Kløfter, men, naar man kommer op paa den, viser der sig stadig en Vej, som man kan benytte, om det end undertiden kan være forbundet med en Del Vanskelighed at befare denne. Indlandsisen skyder her to Arme eller Bræer ned i en lille Dal, der strækker sig fra Syd til Nord, hver Arm udmundende i dens Endepunkter. Den nordlige Arm af Indlandsisen blev undersøgt af Mr. Peary, men viste sig at være meget vanskelig at bestige, hvorimod den sydlige Del ikke frembød saa mange Vanskeligheder i den Retning, hvorfor den blev valgt til Udgangspunkt.

Efter at have baaret de to Dragter op til Isen vendte vi om Morgenen Kl. 2 tilbage til Teltet og gik til Ro efter de ustandne Anstrængelser, men kort efter bleve vi vækkede med Melding om, at en af Grønlanderne var bleven saa betænkelig syg, at han formentlig øjeblikkelig maatte sendes til Kolonien for dér at faa den fornødne Sygehjælp. Det var langt fra nogen behagelig Meddelelse, thi for at bringe den syge tilbage til Kolonien udfordredes absolut største Delen af Besætningen, og vi mistede derved en Hjælp, som endnu var nødvendig til at bringe Resten af Bagagen op til Isen, og samtidig blev alt Haab om at faa Grønlanderne med op paa Isen som Deltagere i Expeditionen afskaaret. Det var nemlig Bestemmelsen, at 2—3 Grønlandere, foruden Mr. Peary og jeg, skulde deltage i denne, men vi bleve nu henviste til at hjælpe os med Grønlanderen Frederik Wille. Mr. Peary søgte vel at overtale en af de andre Grønlandere til at blive og bød ham i den Anledning 40 Kr. Extra-

*) Højdeangivelserne paa Indlandsisen ere angivne i engelske Fod.

dusør, men uden Resultat; derimod lykkedes det at overtale en Grønlanderinde, der var med som Roerske paa Konebaaden, til at blive. Peary mente nu at skyldte mig at forhøre sig, om jeg, under de opstaaede vanskelige Forhold, vedblivende vilde støtte ham med min Hjælp, og da jeg ikke fandt, at jeg kunde lade ham i Stikken nu, som Forholdene stillede sig, tilsagde jeg ham endnu en Gang min Hjælp. Kort efter rejste Konebaaden med den syge, og vi vare nu kun fire tilbage af den en Gang af sytten Mennesker bestaaende Expedition. Jeg kan ikke nægte Mr. Peary min Beundring for den Ro, han viste ved de her nævnte Uheld, endskjønt han herved nær havde set sig nødsaget til at opgive hele Expeditionen.

Den 28de om Eftermiddagen gik vi atter op til Isen, hvor den ene Slæde blev pakket og surret, hvorefter Opstigningen begyndte. I Begyndelsen gik det rask opad, da Stigningen forinden kun er forholdsvis ringe, men jo højere vi kom op, desto vanskeligere blev det, saa at vi paa de sidste 150' af den omtr. 400' høje Bræ maatte benytte en dobbeltskaaren Talje for at overvinde Stigningen, der her var 45° og derover.

Efter fire Timers strængt Arbejde naaede vi endelig Isens Plateau, hvorefter vi trak Slæden 5—6000' ind paa Isen, 1950' over Havet. Da vi havde sikret Slæden mod muligt indtræffende Uvejr, vendte vi tilbage til Teltet. Dagen efter bragte vi den anden Slæde op paa Isen, men maatte endnu en Gang tilbage for at hente nogle ved Foden af Isen efterladte Sager, forinden vi kunde siges at være færdige til at begynde den egentlige Vandring. Efter Tilbagekomsten til Slæderne (om Morgenen den 30te Juni) gik vi til Køjs, da det var blevet bestemt, at vi skulde rejse om Natten og sove om Dagen, da vi herved vilde vinde to Behageligheder, nemlig, at Varmen ikke vilde genere os synderlig under vort Arbejde med at trække Slæderne og, at Kulden ikke vilde forulempe vor Søvn. I Overensstemmelse med denne Ordning bleve vi om Aftenen Kl. 6 purrede ud til „Frokost“ af Peary. Efter endt Maaltid bleve Slæderne atter surrede, og samme Aften Kl. 8 toge vi Afsked med Frederik Wille, der hidindtil havde hjulpet os med Slædernes Transport, men nu betakkede sig for yderligere Deltagelse i Expeditionen. Vi satte os derpaa i Bevægelse i retvisende østlig Retning, medens Frederik vendte tilbage til Teltet.

Det var kun med Besvær, at vi kunde trække de tungt belæssede Slæder, og vi maatte standse for at hvile for hvert 100—150 Alen, vi tilbagelagde, hvilket dog vel egentlig skyldtes den Omstændighed, at vi vare uvante til det strænge Arbejde.

Slæderne vare 8' lange og 15" brede, bestaaende af 2 Meder á 3½" Bredde, uden nogetsomhelst Op-

staaende. Til Oplysning om, hvormeget man paa en saadan Slæde kan føre med sig, skal jeg her anføre den Last, som hver af Slæderne bar:

Proviant for 30 Dage i Blikkasser; 4 Daaser Liebig's Kjødeksktrakt; et Kogeapparat; 2 Kasser med Spiritus til Kogeapparatet, omtr. 4 Potter; 1 Sovepose af Hundeskind; 1 Matras (Gummi-Luftpuder i 5 Stk.); 1 Presenning af Guttaperka; 1 Øxe; 1 Par Skier; 1 Par Snesko; 3 Par Galoscher med Jørnpigge; 1 Taagehorn og 1 Vændflaske af Blik, hvortil kom, fordelt paa begge Slæderne: Instrumenter, Kort, forskjelligt Værktøj, Liner, Stænger, et fotografisk Apparat, foruden hvad hver især havde medtaget af Beklædningsstykker og Bekvemmelighedsgjenstande.

Den Vanskelighed, vi i Begyndelsen havde at bekæmpe, bestod fornemlig i den forholdsvis stærke Stigning, der umiddelbart ovenfor Isbræen var mellem 15—20°. Senere hen paa Natten, da vi vare komne noget længere ind paa Isen, tog Stigningen vel noget af, men var dog sjældent under 10—12°. Sneen dækkede Isen overalt, men da vi benyttede Snesko eller Skier, lagde den os ingen Hindringer i Vejen af nogen Betydning. De Vanskeligheder, som ellers forulempe slige Expeditioner, nemlig Revner og Elvløb, saa vi her saa godt som intet til; vel saas hist og her et lille Elvløb, og det kunde ogsaa hænde, at vi af og til stak et Ben ned i en Revne, men ingen af Delene hindrede vor Fremgang; senere gjorde vi rigtignok en anden Erfaring. Overalt, hvor der fandtes Sænkninger i Isen, havde Vandet fra de tilstødende Skraaninger samlet sig og ofte dannet anelige Søer, som dog alle vare lette at omgaa. Isen fremviste saaledes en aldeles jævn Flade, stærkt stigende mod Øst i den bekjendte Bølgeform.

Efter nøjsommelig at have slæbt os frem i henved to Timer bleve vi pludselig overfaldne af en tyk Taage af S. V., der fuldstændig tilhylede alt omkring os, hvilket var til stor Ulempe, da vi absolut maatte holde den én Gang bestemte Retning for at kunne finde tilbage til vort Udgangspunkt. Det blev saaledes nødvendigt, at vi for hver 20—25 Alen, vi tilbagelagde, undersøgte Kompasset, hvilket medførte idelige Standsninger og tillige fordrede særlige Kraftanstrengelser, naar Slæderne atter skulde sættes i Gang. Vi arbejdede os dog i lang Tid fremad, det bedste vi kunde, med det Haab, at Taagen vilde sprede sig, men vort Haab blev skuffet; tværtimod begyndte det at blæse stærkt, enkelte Snefnug faldt, og kort efter havde vi et fuldstændig regelret Snevejr paa os. Vi holdt en kort Raadslagning og bleve enige om at gaa videre, da vi dog ikke kunde opnaa noget ved at vende om. Kl. 5 om Morgenen den 1. Juli naaede vi en Højde af 3000' efter at have tilbagelagt en Stræk-

ning af henved 2 danske Mil, og her stoppede vi for den Nat.

Da vi ikke havde noget Telt med, men vare henviste til at hjælpe os med det Læ, Slæderne kunde afgive, var Situationen alt andet end hyggelig. Den omtalte Presenning fungerede som Telt, men da vi kun havde liden eller ingen Øvelse i at dække os fuldstændig med denne, hvilket især havde sine Vanskeligheder, naar det blæste lidt, fyg Sneen rask ind i Soveposerne til os, eller maaske rettere, til mig, thi Mr. Peary havde ladet Frederik Wille tage sin Sovepose med tilbage til Teltet i den Forudsætning, at han kunde hjælpe sig uden denne ved at benytte et Par uldne Tæpper; disse viste sig imidlertid at være aldeles utilstrækkelige, saa det var ham umuligt at faa Søvn for Kulden. Vejret vedblev hele Dagen og den følgende Nat at være meget uroligt, saa at der ikke kunde være Tale om at komme videre foreløbig, og da Vejret heller ikke var videre godt den 2. Juli, bleve vi om Eftermiddagen enige om at vende tilbage til Teltet, for dér at oppebie bedre Lejlighed og samtidig hente Mr. Pearys Sovepose. Da vi selvfølgelig ikke vilde trække Slæderne tilbage igjen, samlede vi vore Sager sammen i en Bunke og tildækkede denne saa godt som muligt, hvorefter vi rejste en Stang med et lille Flag som Kjendingsmærke. Kl. 10 om Aftenen begyndte Tilbagetoget til Teltet, som vi naaede Kl. 2 om Morgenen den 3. efter en meget anstrengende Marsch.

Paa Vejen ned ad Isen, som tilbagelagdes paa Skier, var jeg saa uforsigtig at tage disse af for at lette Gangen lidt, da de vare blevne meget fugtige af den halvt opløste Sne, men næppe havde jeg faaet Skierne af Benene, førend jeg sad i en Revne til op under Armene. Da jeg ikke turde røre mig af Frygt for at falde længere ned, maatte jeg kalde Peary til Hjælp og kom saaledes snart paa Benene igjen.

Den 6. Juli om Eftermiddagen gik vi atter op til Slæderne for at fortsætte Expeditionen. Paa Vejen ind over Isen til Slæderne saa vi et ganske frisk Spor, som uden Tvivl hidrørte fra en Ulv. Sporet havde fuldstændig Udseende som et Hundespor, men var mindst to til tre Gange større end et saadant; det var meget for lille til at være et Bjørnespor. Da der tidligere er skudt Ulve her i Landet, ligger det nær at antage, at her endnu findes saadanne paa enkelte Steder.

Efter en Del Søgen frem og tilbage naaede vi endelig Slæderne Kl. 10 om Aftenen. Halvanden Time senere bleve Slæderne pakkede og surrede, og Kl. 12 om Natten begyndte vi atter at gaa mod Øst, efter at vi, for at lette Slæderne, havde efterladt et Proviantdepot for 8 Dage. Henad Morgenstunden naaede vi en Vandansamling af

temmelig stor Udstrækning, men med forholdsvis ringe Bredde, der laa tværs paa vor Bevægelsesretning. Da Søen var belagt med en Isskorpe, der var henved 2" tyk, bestemte vi os til at vove en Overgang. Peary gik først ud med sin Slæde med Skier paa Fødderne, hvorefter jeg, bevæbnet paa samme Maade, gik noget til Siden for Peary for at undgaa at benytte den Is, som han allerede havde brækket. Mr. Peary kom heldig over, hvorimod min Slæde paa Midten af Søen, pludselig gik igjennem Isen. Da jeg forgjæves havde forsøgt at trække Slæden op, maatte jeg kalde Peary til Hjælp, og ved forenede Anstrængelser lykkedes det os at faa den op paa Isen igjen. Da jeg havde faaet min Slæde befriet for Vand og Is, saa godt det lod sig gjøre, fortsatte vi Rejsen, men det var kun med Besvær, at jeg nu kunde trække Slæden, som ved det meget Vand, min Bagage havde indsuget, var bleven mindst 100 z tungere end forhen; vi gjorde derfor Holdt Kl. 5 om Morgenen efter at have tilbagelagt en Strækning af henved 1 $\frac{1}{2}$ Mil og naaet en Højde af 3750'.

Da vi gjorde Holdt om Morgenen den 7. Juli i en Højde af 4175', byggede vi vor første Snehytte, da Sneen her i den nævnte Højde havde den tilstrækkelige Fasthed. Vi byggede os herefter hver Morgen en Snehytte, indtil vi den 12. Juli naaede en Højde af 5500', hvor Sneen var af en saadan Beskaffenhed, at den kun vanskelig lod sig bearbejde med vor Snesav.

Vi tilbagelagde hver Nat en Strækning af 3--4 danske Mil og mødte ingen Steder Forhindringer, hvorimod vi bleve meget forsinkede af indtræffende Omslag i Vejret. Saaledes havde vi den 9. om Eftermiddagen et betydeligt Omslag i Vejret, idet det blæste en frisk S. Ø., der samtidig bragte Temperaturen til at stige fra -6°C til $+8^{\circ}\text{C}$; herved blev Sneen saa blød at gaa i, at vi, selv paa Skierne, sank ned i den, hvilket ligeledes var Tilfældet med Slæderne. Vi gik dog videre samme Aften, men maatte allerede Kl. 2 om Morgenen opgive at komme længere frem. Endnu den 11. blæste det S. Ø., og da Himlen var aldeles klar, led vi meget af — Varme denne Dag, især i Middagsstunden, saa at vi, for at faa en Smule Skygge, maatte udspænde Tæpper paa vore Alpestocke. Ud paa Eftermiddagen gik Vinden imidlertid atter om til Øst, hvorved Temperaturen atter sank under Frysepunktet, saaledes at vi om Aftenen kunde fortsætte Expeditionen. Samme Aften naaede vi en Højde af 5000'; her blev nedlagt et Depot, bestaaende af nogen Proviant, et Par Skier, nogle Liner og andre Smaating. Dette Depot, saa vel som det tidligere nedlagte, ligger endnu oppe paa Isen, da vi paa Tilbagevejen ikke kom i deres Nærhed, og Værdien var for

ringe til, at vi skulde gjøre os nogen Ulejlighed med at søge efter dem.

Terrænet blev nu bedre, efterhaanden som vi kom højere op paa Isen, idet Stigningen blev mindre og Sneen fastere, hvilket, i Forening med at Slæderne bleve lettere for hver Dag, bevirkede en betydelig Fremgang, saaledes at vi den 16. Juli om Morgenen naaede en Højde af 7450', dog først efter at have tilbagelagt en længere Strækning i et stærkt Snevejr.

Det sneede endnu om Aftenen, da vi skulde af Sted, men da Tiden allerede var saa vidt fremskreden, turde vi ikke afvente bedre Vejr, da vi havde sat os en Højde af 8000' som det Maal, der turde naas, forinden vi vendte om, hvorfor vi atter satte os i Bevægelse Kl. 10 $\frac{1}{2}$ om Aftenen. Det daarlige Vejr lagde os betydelig Hindring i Vejen, saa at vi først naaede 7,520' efter en Marsch paa 7 Timer, og da vi vare altfor anstrængte til at kunne gaa videre, stoppede vi her med den Bestemmelse, at vi endnu et Døgn skulde trænge frem imod Øst, kun medtagende 1 Slæde, for at vi saaledes lettere kunde tilbagelægge en større Strækning, som vi beregnede til 5 Mil. Imidlertid havde Vejret forværret sig; det blæste en haard S. V. Storm med Snefog, forinden vi vare færdige med vort Maaltid, saa det gjaldt nu om at komme i Soveposerne hurtigst mulig for at være i Læ for den bidende Vind. I Løbet af Dagen var Vinden gaaet om til S. Ø., men det blæste stadig meget haardt, medens Snefoget vedblev, saa at vi vare begravede fuldstændig i Snedriver, da vi vaagnede om Aftenen. Temperaturen var vel stegen noget, men var dog ikke naaet op over Frysepunktet, saa at Sneen fæg med vedblivende Heftighed, hvilket var til stor Ulempe, da det var umuligt at lave en Kop varm eller Kaffe, som vi meget trængte til; selv vore Maaltider maatte vi nyde i Soveposerne. Om Morgenen klarede Vejret noget af, hvorfor vi bestemte os til at bygge en Snehytte for deri at afvente saa klart Vejr, at en Observation kunde blive mulig, da vi nu maatte opgive at naa længere frem, fordi Provianten begyndte at slippe op. Kl. 11 om Formiddagen den 18. Juli kom Solen frem, og Instrumentet blev strax opstillet, hvorefter Observationen begyndte, men efter en halv Times Forløb blev Solen atter tilsløret, saa at vi bleve nødsagede til at vente endnu en Dag. Endelig den 19. havde vi klart Vejr, saa at vi nu havde Udsigt til i Løbet af Dagen at kunne tiltræde Tilbagevejen, hvorfor vi begyndte at pakke vore Sager sammen. Om Middagen blev Observationen tagen, og det viste sig, at vi vare naaede henved 25 danske Mil ind over Isen*).

*) Pladsbestemmelsen skyldes en Række cirkummeridiane

Mr. Peary havde paa et tidligere Stadium af Expeditionen talt om, at vi skulde gjøre et Forsøg paa at tilrigge Slæderne som de i Nordamerika benyttede Isbaade med Sejl og hermed iværksætte Tilbagereisen. Vi begyndte derfor strax, efterat Observationen var færdig, med at realisere hans Plan. Efter en 3—4 Timers Arbejde havde vi den nydeligste „Sejler“ færdig, som nogen kunde ønske sig, hvorefter „Prøvefarten“ begyndte; det viste sig da, at Forsøget faldt fuldstændig tilfredsstillende ud, idet den Smule Vind, der var, var tilstrækkelig til at føre „Isbaaden“ frem saa hurtig, at vi maatte sætte i Løb for at følge den, dog kun saalænge den var tom, hvorimod den strax gik istaa, naar en af os forsøgte at sætte sig paa Slæderne under Farten. Den Mangel var dog mindre væsentlig, da Formaålet fornemlig var, at Sejlet skulde hjælpe Slæderne frem, medens vi gik hver paa sin Side af dem for at styre. Senere overtraf Isbaaden vore dristigste Forventninger, da den ikke alene kunde føre al vor Bagage med sig, uden at vi rørte en Haand for at hjælpe den frem, men den tog tillige med Lethed baade Peary og mig med sig, og det med en saa stærk Fart, at den bedste Hurtigløber næppe kunde løbe os op, ja, paa enkelte kortere Strækninger, hvor Isen havde stærkt Fald mod Kysten, nærmede Farten sig meget et Jernbanetogs, hvilket navnlig var Tilfældet paa en Strækning, vi passerede om Morgenen den 22. Juli, da det blæste en haard Storm af Østen.

Til Sejl benyttedes en af de oven nævnte Presenninger, til Mast og Stænger vore Alpestokke, og til Ror en Ski med en paasurret Øxe, Roret blev dog først tilsat senere. Slæderne, der, som anført, havde en Brede af 15", bleve sammensurrede Side om Side med et Mellemrum af Størrelse som en Slædebrede.

Da vi vare fuldstændig klare til at forlade vor Endestation, blev det amerikanske Flag hejst og et Fotografi taget af Stedet, hvorefter vi om Aftenen Kl. 6 den 19. Juli tiltraadte Hjemreisen. Vinden blæste jævnt frisk fra Øst, saa vi behøvede kun af og til at give et lille Ryk i Slæderne for at holde dem i Gang; vi havde saaledes kun at holde dem i den rigtige Retning. Ud paa Natten blev Vinden noget stærkere, hvorved Slæderne løb op i Hælene paa os, hvorfor vi, som hidtil havde gaaet foran Slæderne og styret med Trækkeremme, nu maatte gaa bagefter, og undertiden, naar Vinden friskede op,

Højder, tagne med Theodolit, og et paalideligt Kronometer, som under Vejs blev baaret i en Lomme paa Indersiden af Skjorten for at forhindre, at det blev udsat for større Temperaturvexlinger. Højderne ere maalte med et Lommeaneroid-Barometer, og Højdeangivelsen paa Hjem- og Udreisen stemmede, efter Peary, indenfor 75 Fod.

maatte vi sætte i fuldt Løb og endda holde igjen for at kunne følge med. Nogle enkelte Forsøg, som vi gjorde paa at sidde paa Slæderne under Farten, mislykkedes atter. Efter en meget forceret Marsch paa 11 Timer stoppede vi efterat have tilbagelagt en Strækning af omtrent 6 Mil.

Om Aftenen den 20., da vi skulde af Sted, blæste det en frisk Østen, og den ene af os kunde nu, da vi atter fortsatte Hjemturen, sidde paa Slæderne, medens den anden, ved Hjælp af en Line fastgjort i Enden af hver Slæde, løb bag efter og styrede disse. Da denne Styremaade imidlertid blev meget anstrængende, eftersom Vinden blev friskere, maatte den, der sad paa Slæderne, bremse med en Stok og samtidig styre ved at anbringe Stokken enten paa den ene eller den anden Side af disse, eftersom Forholdene krævede det. Vinden blev snart saa stærk, at vi begge med enkelte Afbrydelser kunde sidde paa Slæderne. I en meget haard Byge sejlede vi Masten igjennem vort „Fartøj“, idet en indiansk Suesko, der tjente som Standplads for Masten, brast under det stærke Pres. Da Skaden var udbedret, sejlede vi videre, men nu begyndte det at blive besværligt at styre Slæderne med Stokken. Det var nemlig efterhaanden blevet en haard Kuling, saa at Farten blev meget betydelig, hvorfor Stokken ikke kunde virke med det behørig Tryk for at holde Slæderne til Vinden; vi hlev derfor enige om at stoppe Kl. 9 om Morgenen for efter endt Maaltid at lave et Ror, der bedre egnede sig til Styring, og saa rejse videre samme Dag, medens Vinden var god. Vi havde nu kun Proviant tilbage for fire Dage, hvilket yderligere nødvendiggjorde en forceret Hjemrejse, da der jo muligen kunde indtræffe daarlige Vejr, som vilde forhindre os i at naa Teltet, forinden Provianten slap op. Styreapparatet blev, som tidligere anført, forfærdiget af en Ski med en Øxe fastsurret i den ene Ende, hvorefter det ved Midten blev fastgjort i Enden af den ene Slæde. Medens vi arbejdede paa Roret, blev det imidlertid Stille, saa at vi maatte foreløbig opgive at komme videre under Sejl, hvorfor vi gik til Køjs. I Løbet af Natten havde vi tilbagelagt en Strækning af henved 7 Mil og dalet 950', dog uden endnu at have faaet Yderlandet i Sigte.

Da vi om Aftenen den 21. forberedte os paa at gaa videre, blæste det atter op med en frisk Østen, der hurtig tiltog til stiv Kuling. Roret viste sig at være godt, da Slæderne lystrede det tilfredsstillende; kun maatte der udvises megen Paapasselighed og udfoldes en Del Kraftanstrængelse for at holde Slæderne i den rigtige Retning. Isens Fald imod Yderkysten blev stadig større, og da Vinden tiltog, varede det ikke længe, førend vi fik Yderlandet i Sigte, hvilket lettede Styringen meget,

da vi her havde faste Punkter at styre efter. Hidtil havde vi nemlig benyttet Vindens Retning som Rette-snor, da Kompasset ikke kunde virke, undtagen naar vi stoppede Slæderne. Kl. 1 om Morgenen naaede vi en stærk Hævning i Isen, som vi paa Opturen havde passeret i henved $1\frac{1}{2}$ Mils Afstand, nord for Hævningen. Vi bleve noget ubehagelig overraskede ved at se en Mængde Revner, der, parallele med hverandre, udgik fra nævnte Hævning i Retning fra Syd til Nord. Mange af disse Revner havde en Bredde af 40—50' og vare mere eller mindre overdækkede med Sne, medens andre kun havde et Snedække hist og her af Brede som en almindelig Bro og med en gabende Afgrund paa begge Sider af denne. Det var ikke med vor gode Vilje, at vi bestemte os til at gaa over disse problematiske Broer, men, naar vi ikke vilde omgaa det hele, hviket maaske kunde vare en hel Dag eller mere, maatte vi vove Forsøget. Sejlet blev rebet, for at vi bedre kunde have Magten over Slæderne, og, løbende hver paa sin Side og holdende i den lange Raa for Styret, gik det i Stormløb over hver enkelt Revne, efterat der var kommanderet: *one, two, three — now!* Naar jeg undtager, at vi regelmæssig stak et Ben ned i Revnerne ved Yderkanterne af disse, eller at en af vore Galoscher af og til blev stikkende i Sneen, kom vi lykkelig over alle Revnerne, 35—40 i Tallet. Saalænge Overfarten stod paa, tænkte ingen af os paa den Fare, vi her vare udsatte for; dertil var Spændingen for stor, men da vi velbeholdne vare slupne over, maa jeg tilstaa, at det var en Lettelse for os.

Som en Følge af den omtalte stærke Hævning i Isen var Faldet mod Yderkysten stærkere end almindelig, og her naaede vi den tidligere omtalte Fart af 3—4 Mil i Timen. Dette stod dog kun paa i henved en halv Time, men herefter sejlede vi dog saa hurtig, at selv den bedste Løber maatte blive langt agter ude. Lidt paa den anden Side af Hævningen mødte vi de første Vandansamlinger, og vi vidste saaledes, at vi vare naaede ned til en Højde af omtrent 4000', som var den Højde, hvori vi paa Opturen saa det sidste Vand. Samtidig med at vi paa Opturen saa de nævnte Vandansamlinger, mindede disse os om at være forsigtige, for at vi ikke pludselig skulde befinde os ude i en saadan i Vand til Halsen. Jeg fik derfor det Hverv at holde Udkig efter Vand. Det varede heller ikke længe, førend jeg kunde melde: „Vand forude“. Slæderne bleve strax løbne i Vinden, hvilken Manøvre lykkedes udmærket godt. Det viste sig, at vi for at undgaa Vandet maatte styre i sydvestlig Retning, hvorved vi opdagede, at man ogsaa kunde sejle bidevind med vore Slæder, en Opdagelse, som over-

raskede mig i høj Grad. Efter at have passeret Søen gik det atter lystig ned over, indtil vi Kl. 6 om Morgenen vare komne ned til et Terræn, som var fuldstændig blottet for Sne, men derimod opfyldt af Revner og Elvløb. Sejladsen holdt nu op, men vi vedbleve dog at gaa fremad et Par Timer, forinden vi holdt Rast. Vi vare da efter Gisning 3 Mil fra Yderlandet.

Det var en vidunderlig Forandring, der var foregaaet med Isen i den Mellemtid, vi havde tilbragt højere oppe. Den var nu i fuldstændig Opløsning; den ene store Vandansamling afløste den anden, og alle vare de mere eller mindre opfyldte af Snესjap. Mellemrummene mellem disse Vandansamlinger vare gjenemskaarne med talrige Elvløb og Revner. Den Strækning, vi havde tilbagelagt den forløbne Nat, var omtrent 12 Mil, ligesom vi vare naaede 2000' længere ned.

Da vi nu vare saa nær ved Yderlandet, søgte vi efter en Nunatak, som var beliggende ved Siden af vort Opgangspunkt, men da vi ikke med Bestemthed kunde afgjøre, hvilken af de forskjellige Nunatakker, som vi herfra saa rage op over Isen, der var den rette, bestemte vi os for en Sikkerheds Skyld til at tage en Observation, hvorfor vi ventede med at gaa til Ro, indtil dette var gjort. Observationen gav dog ikke det forønskede Resultat, saa at vi maatte lægge os til at sove, uvisse om vi kunde naa Teltet i Løbet af det følgende Døgn, eller om vi endnu skulde tilbringe flere Dage paa Isen.

Natten mellem den 22. og 23. Juli fortsattes Rejsen. Til en Begyndelse maatte vi lægge Vejen igjennem en Vandansamling paa henved 150 Alens Bredde. Det viste sig, at Vandet paa det dybeste Sted stod omtrent $1\frac{1}{2}$ ' højt. Terrænet blev nu mere kuperet, og vi maatte ofte for at undgaa forskellige Vanskeligheder søge i helt andre Retninger end den, hvori vi skulde. Efter 8 Timers anstrængende Arbejde havde vi slæbt os henved et Par Mil frem og vare derved komne Yderkysten saa nær, at vi tydelig kunde skjelne Fjældenes Form, men vi opdagede nu, at vi ikke havde ramt vort Opgangspunkt.

Mr. Peary gik derfor ud for at finde den rette Vej, hvilket ogsaa lykkedes ham efter et Par Timers Forløb. Det viste sig da, at vi vare komne henved halvanden Mil nordligere end vort Opgangspunkt. Slæderne bleve strax drejede i sydvestlig Retning, og Anstrængelserne begyndte paany, da vi havde bestemt at naa Teltet forinden den kommende Nat. Dette skulde imidlertid ikke lykkes, thi ved at sætte over en 7' bred Elv var Peary saa uheldig at tabe Fodfæste, hvorved han styrtede om i Elven, og i Faldet medtog han den ene Slæde, som kun blev forhindret fra at drive bort, ved at den var

sammensurret med den anden Slæde, som jeg nu maatte lægge al min Kraft i for at holde oppe paa Isen. Elv- vandets Tryk var saa stærkt, at det var ham umuligt at arbejde sig op paa den i Vandet staaende Slæde, som han havde Tag i; han maatte dog snart slippe Slæden, da det kolde Vand udmattede ham. I det Øjeblik, han slap sit Tag i Slæden, førtes han afsted af Vandet; en halv Snes Alen længere nede i Elven var han imidlertid saa heldig at faa Fødderne stemte imod Elvbredden, saaat Kroppen gjorde en Svingning ind imod denne, hvorved han fik fat med Hænderne. Hurtig som en Kat var han igjen oppe paa Isen og kom mig til Hjælp ved Slæderne, der stadig stode halvt i Vand. Heldigvis var jeg forsynet med et Sæt Tøj til at skifte med, hvilket nu kom Mr. Peary til Gode. Da alt igjen var i Orden, gik vi igjen en Times Tid videre, men da Humøret som Følge af det indtrufne Uheld var borte, besluttede vi at opgive at naa Teltet, forinden vi havde faaet nogen Hvile, hvorfor vi gjorde Holdt Kl. 2 om Eftermiddagen den 23., omtrent en Mil fra vort Opgangspunkt, som vi nu tydelig kunde gjenkende. Strækningen, vi havde tilbagelagt denne Dag, var da omtrent 2½ Mil og Højden 1200' mindre end ved vor sidste Station.

Om Natten den 24. fortsatte vi atter Rejsen og naaede Randen af Isen Kl. 3½ om Morgen. Da vi ikke alene kunde føre Slæderne ned ad Isen, efterlod vi dem oppe i Nærheden af en Nunatak, hvorefter Ned-

stigningen af Isbræen begyndte. Da Bræen var bleven meget vanskelig at befære paa Grund af den stærke Afsmeltning, fuldendtes Nedstigningen først efter 2 Timers Forløb. Samme Dags Morgen Kl. 7 naaede vi Teltet, hvor vi bleve modtagne med Jubel af de tilstedeværende Grønlændere.

Den 25. gik vi, ledsagede af Grønlænderne, atter op paa Isen for at hente Slæderne. Det var Pearys Mening at tage en Del Fotografier af Slæderne under de forskellige Former, hvori vi havde benyttet dem, men desværre kunde dette ikke lade sig gjøre, da vi opdagede, at det fotografiske Apparat var aldeles ødelagt af Vand, hvilket maatte være sket den Gang, Peary faldt i Elven med Slæden, hvorpaa Apparatet befandt sig. Slæderne bleve nu „aftaklede“ og skilte ad, hvorefter vi vendte tilbage til Teltet. Den følgende Dag blev dette revet ned og Konebaaden ladet, hvorpaa vi tiltraadte Hjemrejsen til Ritenbenk, som vi naaede den 27. Juli om Formiddagen.

Sluttelig skal jeg anføre, at Temperaturen under vort Ophold paa Isen næsten stadig var under Frysepunktet og til sine Tider langt under dette; Thermometret viste saaledes Natten mellem den 12. og 13. Juli ÷ 14° C. Den højeste Temperatur, vi observerede, var, som anført, + 8° C. De ovenfor anførte Maal for Terrænets Højde og for den tilbagelagte Vejstrækning ere angivne i Henhold til de af Mr. Peary foretagne Observationer.

Nogle Bemærkninger om Øst-Grønlands Beboere.

Ved Premierløjtnant i Flaaden **V. Garde**, Deltager i Kaptajn Holms Østkystexpedition.

Enhver, der med Interesse har fulgt den danske Expedition, som under Kaptajn Holms Ledelse i Aarene 1883—85 berejste Grønlands Østkyst, vil sikkert gjen- nem de forskellige Beretninger, der ere komne fra Expeditionen, have lagt Mærke til, at dennes Medlemmer forlode Østkysten med den bestemte Opfattelse, at, dersom Danmark skal fortsætte paa sin engang betraadte meget rosværdige Vej og gjøre sit yderste for at bevare Grønland for Grønlænderne og maaske lidt efter lidt bibringe denne i saa mange Retninger elskværdige og ejendommelige Folkestamme lidt Civilisation, saa maa Østlænderne, der endnu som Hedninger, uberørte af den Civilisation, der rører sig omkring dem, bebo Øst-

kysten og navnlig Kristian IX's Land under omtr. 66° n. Br., blive, hvor de ere, og rolig vente til en Missionær kommer til dem.

Det sidste Raad, Østkystexpeditionens trofaste Ven, Hedningen Navfalik, den første og dygtigste Mand paa den sydlige Østkyst, fik, før Expeditionen forlod ham, var: Bliv, hvor Du er, lad være med at rejse til Vestkysten, saa kommer der nok en Præst op til Dig, som kan skaffe Dig, hvad Du længes efter. Navfalik har ikke fulgt Raadet! Han beboede, da Expeditionen besøgte ham, sammen med 130—140 Mennesker, den mellemste Del af den sydlige Østkyst, og det vil endnu hos adskillige være i frisk Minde, hvilken uundværlig